

דניאל פרידמן • חוק הגיוס

תמריץ לנושאים בנטל

כך גדל הרצון להימנע ממנו. נטען אמנם שבזכות הארכת השירות יאפשר הצבא לבנות תפקידים משמעותיים יותר. אפילו אם כך יקרה – ואני מטיל בכך ספק רב – רק בנות מעטות ייהנו מכך. אין היגיון לכפות שירות מיותר על אלפי בנות בנימוק שהדבר עשוי להביא תועלת לחלק קטן מהן. יש דרכים אחרות לכפות על הצבא להציע לבנות שירות משמעותי יותר.

באשר לשירות החרדים, ראוי שמנסחי החוק יקבעו שבמקביל לגיוסם יופחת השירות של השארה הפחתת שירות החובה לבנים מ־36 חודשים ל־32 היא מעט מדי ומאוחר מדי. במובן זה הצעת התחליף לשירות אזרחי של החרדים היא חסרת תועלת לחלוטין. היא איננה מקילה על שירות החובה של השאר ותעלה הון עתק, שניתן להשקיע בדרך שתביא תועלת רבה יותר, על ידי כך שיש תמשו בו לתשלום שכר לחיילי שירות החובה.

ברור לכולם שסיסמאות יהיו אבל שוויון בנטל לא יהיה. אם כך, יש לקצר את שירות החובה בצירוף תשלום מתאים לחיילים

הרעיון של גיוס החרדים בגיל 24 מעורר בעיה דומה. התועלת בגיוס כזה מוטלת בספק, ואין להניח שיקל על המתגייסים הרגילים. הוא יעלה הון תועפות, שגם לו ניתן למצוא שימוש עדיף על ידי הפנייתו לתשלום לחיילים בשירות חובה.

קיצור משמעותי יותר למשרתי החובה בצירוף העלאת תשלום הניתן להם יהווה קודם כל גורם המצמצם את חוסר השוויון בינם לבין אלה שאינם משרתים. ואם נזכה לכך שהתשלום למשרתי החובה יהיה גבוה יותר מזה הניתן לחרדים שאינם משרתים, הוא יחולל פלאים, להערכתך, אפילו בכל הנוגע לגיוס החרדים. ■

נניח שקבוצת נערים יוצאת לטיול, ואת הצירוף הדרוש נושאים רק מחציתם. דרך אחת להשיג שוויון היא כפייה על אלה שאינם נושאים בנטל לשאת על גבם שקי חול שאין בהם שום תועלת. אפשר שיהיו כאלה שפתרון זה ייראה להם: אם האחד נושא בנטל, מן הראוי שאחרים יישאו בו, גם אם הדבר חסר תועלת לחלוטין. אני מקווה שדעתם של רוב הקוראים שונה.

הדרך הפשוטה והנכונה לשוויון היא העברת חלק מהמטען מא־לה לנושאים בו לאלה שאינם עושים זאת. במקרה כזה השוויון תועלתו בצידו והוא משרת מטרה ראויה. נניח כעת שמסיבה כלשהי הדבר איננו מעשי. עדיין ניתן להתמודד עם הבעיה, למשל באמצעות מתן פרס לאלה הנושאים בנטל. ואז עלול להתברר שא־לה שעד עכשיו התחמקו מהעול מוכנים לפתע לשאת בו. נעבור לחוק השוויון בגיוס הנדון בכנסת. דומני שברור לכולם שסיסמאות יהיו, אבל שוויון לא יהיה. אם כך, הדרך הפשוטה היא קיצור שירות החובה בצירוף תשלום מתאים לחיילים המשרתים, ושהתשלום יהיה גבוה יותר ככל שהשירות יהיה קשה ומשמעותי יותר.

השירות יהיה עדיין חובה, אך הרצון לשרת יגבה. מצבם של חיילים משכבות דלות הכנסה ישתפר, ולא פחות חשוב – התשלום "יקוו" חלק מהאפליה בין המשרתים לאלה שאינם משרתים. סביר גם להניח שגיוסם של החרדים ייעשה לפתע הרבה פחות מסובך. למרבה הצער, דווקא על הנושא הזה החוק לשוויון בנטל פוסח. במקום זה אנו מוצאים את הרעיון המוזר להגדיל את משך השירות לבנות לתקופה של 28 חודשים. זה בריוק הרעיון של סחיבת שקי חול והכבדה מיותרת של הנטל בשם השוויון. אם הבנים משרתים יותר מדי, הבה נטיל זאת גם על הבנות. להכבדה מיותרת זו יהיו שתי תוצאות: האחת, גידול האפליה בין בנות משרתות לאלה שאינן משרתות, ויש כידוע רבות כאלה. התוצאה השנייה תהיה שאחוז הבנות המשרתות יפחת, שכן תגדל המוטיבציה של בנות להתחמק מהשירות בכלל. כידוע, שירות חובה כמוהו כמס. ככל שהוא ארוך וכבד יותר,